

Lokacija

Uvod

Lobor se nalazi pedesetak kilometara sjeverno od Zagreba na podru?ju Krapinsko-zagorske ?upanije. Sjedi?te je op?ine. Sredi?te mjesta je u ravnici, uz ju?ne obronke Ivan??ice, to?no na ju?nom ulazu ceste koja prolazi kroz gorski tjesnac, sutjesku. U mjestu i na podru?ju cijele op?ine registrirano je vi?e spomenika kulture. Sredi?tem mjesta dominira kasnobarokna ?upna crkva sv. Ane, a sjeverno od nje ?upni dvor. Na cesti koja vodi prema Zazidju i dalje u smjeru Starog Golubovca nalazi se barokni pil. Na brdu iznad mjesta uzdi?e se pro?tenjarska crkva Majke Bo?je Gorske, a na putu prema njoj kapela sv. Antuna.

Na podru?ju op?ine nalazi se i stari grad Lobor (danas zvan Pusti Lobor). U 17. st. napu?taju ga njegovi posljednji vlasnici Keglevi?i i u 18. st. podi?u novi dvor u ravnici ju?no od dana?njeg mjesta uz cestu Zlatar - Lobor. Od va?nijih spomenika na podru?ju op?ine treba spomenuti romani?ku kapelu sv. Petra u Petrovoj Gori, nekada ?upnu crkvu (prema popisu ?upa zagreba?ke biskupije iz 1334. godine). Ne?to kasnijem vremenu pripada kapela sv. Margarete. ?upi Lobor danas pripada i kapela sv. Martina u Martin??ini. Na podru?ju op?ine nalazi se vrlo bogat arheolo?ki lokalitet. Osim bogatstvom kulturnih spomenika, loborska se op?ina odlikuje i dobro o?uvanom prirodnom ba?tinom. Upravo spoj bogate prirodne i kulturne ba?tine ?ini ovaj kraj posebnim.

Polo?aj mjesta

Lobor je smje?ten na strate?ki va?noj poziciji na ulazu u sutjesku kojom se prolazi kroz goru Ivan??icu. U dana?nje doba cesta koja vodi tim prijelazom stoji nekako po strani od velikih magistralnih pravaca, ali u prapovijesti, kasnoj antici i srednjem vijeku, kako su to pokazala i arheolo?ka istra?ivanja, bilo je sasvim druga?ije. Povijesni nam izvori tek djelomi?no opisuju situaciju u doba antike, kada su ovaj kraj i cijelo Hrvatsko zagorje bili sastavni dio rimske provincije Panonije Savije. Provincija Panonija Savija, ?iji je glavni grad bio Sisak, obuhva?ala je otprilike podru?je sjeverozapadne Hrvatske i isto?ne Slovenije. Grad Ptuj, smje?ten na staroj jantarskoj cesti, bio je va?no upravno i trgova?ko sredi?te. Kako na podru?ju Hrvatskog zagorja nije zabilje?eno ni jedno ve?e gradsko naselje, vrlo su vjerojatno Lobor i cijelo sjeverno Zagorje u antici u upravnom smislu pripadali Ptuj.

U srednjem vijeku njegovu ?e ulogu preuzeti grad Vara?din, a u najnovije doba Krapina. Prometnica koja prolazi ju?nom i sjevernom stranom Ivan??ice medusobno povezuje dijelove ptujskog gradskog podru?ja, od rijeke Krapine do rijeke Drave. Nije rije? o magistralnoj cesti. Naime, prema dana?njem stanju istra?ivanja prevladava mi?ljenje da je magistralna cesta Siscija (Sisak) - Poetovio (Ptuj), s usputnom postajom Pyrri, koju jo? nitko sa sigurno?u nije ubicirao, zaobilazila ovo podru?je. Rije? o lokalnoj cesti koja ?e na zna?enju dobiti u kasnoj antici kada se magistralne ceste slabo odr?avaju te su ?esto vrlo nesigurne za putovanje. Lobor je smje?ten upravo na najkra?oj mogu?oj prometnici koja spaja dva velika grada rimske provincije Panonije Savije, Ptuj i Sisak. Lobor i gradina na kojoj je podignuta pro?tenjarska crkva Majke Bo?je Gorske nalaze se na kraju plodnog zlatarskog polja uz koje su registrirani brojni prapovijesni i anti?ki lokaliteti. Vi?e anti?kih lokaliteta otkriveno je u Zlatarskim Martincima, a slu?ajni nalazi potje?u iz Ladislavca i, naravno, iz Lobora. Polje se?e od rijeke Krapine i mo?varnog podru?ja, koje ju okru?uje na jugu, pa sve do gorja na sjeveru te je ono bilo ekonomskom podlogom za razvoj ve?eg naselja na njegovu rubu. Naselje je pru?alo dobru za?titu Ijudima u nemirnim vremenima. O srednjovjekovnim prometnicama govore nam polo?aji srednjovjekovnih utvrda (burgova) i raspored srednjovjekovnih ?upa, prema popisu ?upa zagreba?ke biskupije gori?kog arhidakona Ivana iz 1334. Tako se primjerice u zlatarskom polju od juga prema sjeveru, uz nekada?nju anti?ku cestu, spominju ?upe u Lovre?anu, Ladislavcu i Loboru. Anti?ka cesta prolazila je preko Zagreba?ke gore pored kasnoanti?ke utvrde Kuzelin, spu?tala se u ravnicu nedaleko od dana?nje Marije Bistrice i prelazila rijeku Krapinu otprilike tamo gdje danas stoji kurija Laba? u Lovre?anu. Dalje je cesta prolazila Lovre?anom, Zlatarskim Martincima, rubnim dijelovima Zlatara u smjeru Ladislavca, uz Keglevi?ev dvor Loborgrad, uz potok Rieku u smjeru Lobora. Jednim dijelom po njoj prolazi i dana?nja cesta. Dana?nji cestovni pravci ve?im su dijelom posljedica razvoja tog dijela Hrvatske u posljednjih nekoliko stotina godina.

Kao najstariji vlasnici loborskog posjeda spominju se oko 1239. neki Vrban i sin mu Pu?ina. Lobor se imenom spominje, kao posjed, u povijesnom izvoru iz 1244. godine. U ispravi se spominje vara?dinski ?upan Mihael, koji posjed dobiva kao zaslugu ?to je Vara?dinsku ?upaniju sa?uvao od mongolskog pusto?enja 1242. godi-ne. Tada se zajedno s njim spominju posjedi Velika, Klenovnik i Zlogonje.

Arheolo?ka su istra?ivanja pokazala da se na ?irem podru?ju op?ine boravilo znatno ranije.

(K.Filipec - Arheolo?ki vodi? kroz sveti?te)